

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ

Новопечерський пров. 3, корпус 2, м. Київ, 01042, тел./факс: (044) 521-20-40, тел. (044) 521-20-56

E-mail: info@dei.gov.ua, сайт: www.dei.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508533

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

**Державна регуляторна
служба України**

Про погодження проекту нормативного акта

Державна екологічна інспекція України відповідно до статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», після завершення процедури оприлюднення проекту акта з метою одержання зауважень і пропозицій, надсилає на погодження проект наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства».

Проект повідомлення оприлюднено на офіційному вебсайті Держекоінспекції в мережі Інтернет www.dei.gov.ua в розділі «Регуляторна діяльність» (Оприлюднення проектів регуляторних актів).

- Додатки:
1. Проект наказу на 1 арк. в 1 прим.
 2. Лист Міндовкілля на 1 арк. в 1 прим.
 3. Зміни до методики на 5 арк. в 1 прим.
 4. Пояснювальна записка на 5 арк. в 1 прим.
 5. Порівняльна таблиця на 25 арк. в 1 прим.
 6. Копія повідомлення про оприлюднення проекту на 1 арк. в 1 прим.
 7. Аналіз регуляторного впливу на 16 арк. в 1 прим.

Т.в.о. Голови

Ігор ЗУБОВИЧ

Катерина Літвішко, 0508539715

Держекоінспекція України

1123/2.1/6-25 від 11.03.2025

АСУД "ДОК ПРОФ 3"
Держекоінспекція України
1123/2.1/6-25 від 11.03.2025
Підписання КЕП Зубович Ігор Олегович

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

_____ 20__ р.

Київ

№ _____

Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства

Відповідно до підпункту 128 пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614,
НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Зміни до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725, що додаються.

2. Департаменту екологічної оцінки (Марина ШИМКУС) забезпечити в установленому законодавством порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Олену КРАМАРЕНКО.

Міністр

Світлана ГРИНЧУК

UB
Міндовкілля
№25/1-21/1132-25 від 27.01.2025
КЕП: Гринчук С. В. 27.01.2025 09:23
3FAA9288358EC00304000000E1FC3400A1EFD800
Сертифікат дійсний з 13.09.2024 00:00 до 12.09.2026
23:59

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства захисту довкілля
та природних ресурсів України**
_____ 2025 р. № _____

Зміни

**до Методики визначення розмірів шкоди,
зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів
через порушення природоохоронного законодавства**

1. У главі 1:

- 1) у пункті 1.1 слова «“Про відходи”» виключити;
- 2) у пункті 1.2 слова «промисловими, побутовими та іншими» виключити;
- 3) пункт 1.3 викласти в такій редакції:

«1.3. Методика застосовується під час встановлення розмірів шкоди від забруднення (засмічення) земель будь-якого цільового призначення, що сталося внаслідок несанкціонованих (непередбачених проектами, дозволами) скидів (викидів) речовин, сполук і матеріалів, внаслідок порушення норм екологічної безпеки під час використання, зберігання, транспортування, застосування та проведення вантажно-розвантажувальних робіт пестицидів і агрохімікатів, токсичних, хімічних речовин (хімічної продукції), відходів; несанкціонованого розміщення відходів».

2. У главі 2:

- 1) термін «Засмічення земель» викласти в такій редакції:
«наявність на території земельних ділянок відходів, сторонніх предметів, речовин, матеріалів»;
- 2) термін «Контрольний вміст речовини у ґрунті» викласти в такій редакції:
«вміст речовини у ґрунті за результатами інструментально-лабораторного контролю у контрольній пробі або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель»;
- 3) абзац сімнадцятий викласти в такій редакції:
«У цій Методичі термін “Відходи”, “Небезпечні відходи” вживаються у значенні, наведеному у Законі України “Про управління відходами”»;
- 4) доповнити главу новими абзацами такого змісту:

«термін “Нафта” вживається у значенні, наведеному у Законі України

“П

UB
Міністерства захисту довкілля
№25/1-21/1132-25 від 27.01.2025
КЕП: Гринчук С. В. 27.01.2025 09:23
3FAA9288358EC00304000000E1FC3400A1EFD800
Сертифікат дійсний з 13.09.2024 00:00 до 12.09.2026
23:59

«термін “Нафтопродукти” вживається у значенні, наведеному у ДСТУ 3437-96 “Нафтопродукти. Терміни та визначення”, затвердженому наказом Держстандарту від 17 жовтня 1996 року № 428».

3. У главі 3:

1) у пункті 3.1 слова «агрохімічного паспорта (для земель сільськогосподарського призначення)» замінити словами «контрольної проби або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель»;

2) пункт 3.2 викласти в такій редакції:

«3.2. Землі вважаються засміченими, якщо на відкритому ґрунті наявні відходи, сторонні предмети, речовини чи матеріали з порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, що перешкоджає використанню земельної ділянки за цільовим призначенням»;

3) пункт 3.3 викласти в такій редакції:

«3.3. Факти забруднення (засмічення) земель встановлюються уповноваженими особами, які здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства шляхом оформлення актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення та засмічення земель, або в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами»;

4) доповнити главу новим пунктом 3.8 такого змісту:

«3.8. Відшкодування шкоди за засмічення земель не звільняє порушника від необхідності здійснення заходів з ліквідації (очищення) засмічення у найкоротший строк».

4. У главі 4:

1) пункт 4.1 викласти в такій редакції:

«4.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення, матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення»;

2) пункт 4.7 викласти в такій редакції:

«4.7. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала забруднення, отримується в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру або через центр надання адміністративних послуг (у разі отримання витягу в паперовій

формі)».

5. У главі 5:

1) пункт 5.1 викласти в такій редакції:

«5.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення, матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або інших матеріалів, що підтверджують факт засмічення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення»;

2) пункт 5.3 викласти в такій редакції:

«5.3. Віднесення відходів, що спричинили засмічення земельної ділянки, до небезпечних відходів здійснюється у відповідності до нормативно-правових актів у сфері управління відходами, затверджених у встановленому порядку, переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними, документів, за якими класифіковано відходи відповідно до Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102»;

3) пункт 5.5 викласти в такій редакції:

«5.5. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала засмічення, отримується в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру або через центр надання адміністративних послуг (у разі отримання витягу в паперовій формі)»;

4) у підпункті 5.6.1 пункту 5.6 слова «відходами гірничодобувної промисловості» замінити словами «відходами видобувної промисловості»;

6. Додаток 1 до Методики викласти в новій редакції, що додається.

7. У графі 4 пункту 1 додатку 6, графі 4 пункту 1 додатку 7, графі 4 пункту 1 додатку 8 слова «За актом про забруднення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань» замінити словами «За актом перевірки, актом відбору проб ґрунтів, протоколом вимірювань показників складу та властивостей ґрунтів та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт забруднення земель».

8. У графі 4 пункту 8 додатку 6, графі 4 пункту 8 додатку 7, графі 4 пункту 8 додатку 8 слова та цифру «За актом про забруднення земель або формула (3)» замінити словами та цифрою «Формула (3) або інші матеріали, що підтверджують факт забруднення земель».

9. У графі 4 пункту 1 додатку 9, графі 4 пункту 1 додатку 10 слова «За актом про засмічення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань» замінити словами «За актом перевірки та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт засмічення земель».

10. У графі 2 пункту 4 додатку 9 слова та цифри «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 10, а небезпечними (токсичними) відходами – 300» замінити словами та цифрами «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15, небезпечними відходами – 300».

11. У графі 2 пункту 4 додатку 10 слова та цифри «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 15, а небезпечними (токсичними) відходами – 300» замінити словами та цифрами «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15, небезпечними відходами – 300».

**Директор Департаменту
екологічної оцінки**

Марина ШИМКУС

Додаток 1
до Методики визначення розмірів
шкоди, зумовленої забрудненням
і засміченням земельних ресурсів через
порушення природоохоронного
законодавства
(пункт 4.5 глави 4)

Коефіцієнти небезпечності забруднюючих речовин (Кн)				
Група небезпечності	Ступінь небезпеки	Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності*		Кн
I	Надзвичайно небезпечні	Бенз(а)пірен Кадмій** Миш'як Ртуть Селен Свинець	Стирол Фенол Фтор Цинк	4,0
II	Дуже небезпечні	Бензол Бор Кобальт Ксилоли Мідь Молибден	Нікель Сірководень Сурма Толуол Хром	3,0
III	Помірно небезпечні	Аніонні поверхнево-активні речовини (АПАР) Ацетальдегід Нафта Нафтопродукти Барій Ванадій Вольфрам Марганець Нітрати	Стронцій Сульфати Формальдегід	2,5
IV	Інші	Амоній Хлориди		1,5

* Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності, не є вичерпним. Якщо забруднююча речовина відсутня у переліку, групу її небезпечності визначають за величиною ГДК або ОДК: I група небезпечності (ГДК/ОДК менше 0,2 мг/кг), II група небезпечності (ГДК/ОДК від 0,2 мг/кг до 0,5 мг/кг), III група небезпечності (ГДК/ОДК більше 0,5 мг/кг), IV група небезпечності (при відсутності ГДК/ОДК).

** Більшість назв забруднюючих речовин (показників вимірювань) подані за назвами хімічних елементів.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів
України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди,
зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення
природоохоронного законодавства»

1. Мета

Метою прийняття проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України є приведення у відповідність із законодавством Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725 (надалі – Методика), та вдосконалення механізму визначення розміру відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» (далі – проєкт наказу) розроблено відповідно до вимог абзацу третього пункту 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731, та пункту 42 Плану діяльності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2023 рік, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15 грудня 2022 року № 535, а також за результатами практичного застосування положень Методики.

06 липня 2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 01 липня 2022 року № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Зазначену реалізовану цифрову трансформацію не враховано в Методиці.

Частиною четвертою статті 41 Закону України «Про Державний земельний кадастр» визначено, що надання відомостей з Державного земельного кадастру за зверненням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється безоплатно.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» визначено, що норматив (міліграмів на кілограм ґрунту з урахуванням фону (кларка)) гранично допустимої концентрації для нафтопродуктів, гранично допустима концентрація нафтопродуктів у

грунтах для земель, що надані під об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств) складає – 1000, а для інших земель гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах становить – 500. Враховуючи це, виникла необхідність приведення положень Методики, які визначають небезпечність нафти та нафтопродуктів у відповідність до зазначеної постанови.

Абзацом першим частини шостої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

При цьому, в додатках до Методики, використовується назви документів, які не визначенні Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Також, під час практичного застосування Методики виникла необхідність у приведенні її положень у відповідність до Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про Державний земельний кадастр», «Про оцінку земель», а також врегулювання питання правомірності застосування Методики при розрахунку розмірів шкоди зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.

Положення, які застосовуються у Методиці, у зв'язку з втратою чинності Закону України «Про відходи» необхідно термінологічно привести у відповідність до Закону України «Про управління відходами» та прийнятих підзаконних нормативно-правових актів.

3. Основні положення акта

Проект наказу спрямований на внесення змін до Методики з метою вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, приведення її положень у відповідність із законодавством, а також усунення недоліків, які були виявлені під час її практичного застосування, з цією метою розроблено зміни до: пунктів 1.1, 1.2 та 1.3 глави 1; термінів визначених у главі 2; абзацу сімнадцятого глави 2; главу 2 доповнено новими абзацами; пунктів 3.1., 3.2., 3.3. глави 3; пунктів 4.1., 4.7. глави 4; пунктів 5.1., 5.3., 5.5., підпункту 5.6.1. пункту 5.6. глави 5; додатків 6, 7, 8, 9, 10 Методики; главу 3 доповнено новим пунктом; додаток 1 викладено в новій редакції та внесено редакційні правки.

4. Правові аспекти

Земельний кодекс України;

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

Закон України «Про Державний земельний кадастр»;

Закон України «Про управління відходами»;

Закон України «Про охорону земель»;

Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»;

Закон України «Про оцінку земель»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 01 липня 2022 року № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102 «Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів»;

Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує фінансування з Державного бюджету України.

Реалізація проєкту наказу здійснюватиметься в межах затвердженої чисельності працівників Держекоінспекції і видатків, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік за бюджетною програмою за КПКВК 2705010 «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю».

Прийняття проєкту наказу в запропонованій редакції може вплинути на зменшення надходжень до державного бюджету.

Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської чи іншої діяльності код доходів 240062100, до яких належить і грошові стягнення за шкоду, зумовлену забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, є складовою доходів спеціального фонду державного і місцевого бюджетів.

Відповідно до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» припинено.

У 2020 році за забруднення земель нафтою та нафтопродуктами суб'єктами господарювання нафтової промисловості сплачено до бюджету 275,184 тис. грн, у 2021 році 227,294 тис. грн.

Після приведення у відповідність Методики до постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» в частині показника «нафтопродукти» «нафта», розмір шкоди суб'єктам господарювання від забруднення земель нафтопродуктами та нафтою у випадку вчинення та фіксації таких порушень та у разі відновлення заходів державного

нагляду (контролю) буде складати на 37,5 % менше від суми, яка б нараховувалась відповідно до механізму, який визначений в Методиці.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не зазначається позиція уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект наказу не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мінінцифри про проведення цифрової експертизи у зв'язку з тим, що не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує розгляду Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті наказу відсутні процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект наказу не містить положень, які:

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

створюють підстави для дискримінації;

стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи проекту наказу не проводилися.

8. Прогноз впливу

Проект наказу є регуляторним актом.

Проект наказу за предметом правового регулювання не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів

господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

9. Прогноз результатів

Реалізація проєкту наказу забезпечить дотримання вимог абзацу третього пункту 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правих актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731.

Прогноз впливу реалізації проєкту наказу на ключові інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарювання, щодо яких вивлено факти порушення законодавства про використання та охорону земель.	Встановлення прозорості системи нарахування шкоди.	Вдосконалення механізму визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.
Державні службовці Держекоінспекції та її територіальних і міжрегіональних територіальних органів, що здійснюють перевірки, інструментально-лабораторні вимірювання та розраховують шкоду (десятки людей).	Прозоре та зрозуміле визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.	Зменшення ризику корупційних зловживань. Покращення стану довкілля, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів. Забезпечення охорони земель та їх раціональне використання. Стабільне наповнення державного бюджету.

Т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України

Ігор ЗУБОВИЧ

«___» _____ 2025 р.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
до проєкту наказу «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства»

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проєкту акта
1.1. Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства (далі - Методика) розроблена відповідно до Законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про відходи" та інших нормативно-правових актів.	1.1. Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства (далі - Методика) розроблена відповідно до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" та інших нормативно-правових актів.
1.2. Методика встановлює порядок розрахунку розмірів відшкодування шкоди органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та фізичними особами, через забруднення земель хімічними речовинами, їх засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами, допущеного внаслідок дії чи бездіяльності і поширюється на всі землі України незалежно від їх категорії та форм власності.	1.2. Методика встановлює порядок розрахунку розмірів відшкодування шкоди органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та фізичними особами, через забруднення земель хімічними речовинами, їх засмічення відходами, допущеного внаслідок дії чи бездіяльності і поширюється на всі землі України незалежно від їх категорії та форм власності.
1.3. Методика застосовується під час встановлення розмірів шкоди від забруднення (засмічення) земель будь-якого цільового призначення, що сталося внаслідок несанкціонованих (непередбачених проєктами, дозволами) скидів (викидів) речовин, сполук і матеріалів, внаслідок порушення норм екологічної безпеки у разі зберігання, транспортування та проведення вантажно-розвантажувальних робіт, використання пестицидів і агрохімікатів, токсичних речовин, виробничих і побутових відходів; самовільного розміщення промислових, побутових та інших відходів.	1.3. Методика застосовується під час встановлення розмірів шкоди від забруднення (засмічення) земель будь-якого цільового призначення, що сталося внаслідок несанкціонованих (непередбачених проєктами, дозволами) скидів (викидів) речовин, сполук і матеріалів, внаслідок порушення норм екологічної безпеки під час використання, зберігання, транспортування, застосування та проведення вантажно-розвантажувальних робіт пестицидів і агрохімікатів, токсичних, хімічних речовин (хімічної продукції), відходів; несанкціонованого розміщення відходів.

2. У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні Засмічення земель – наявність на території земельних ділянок сторонніх предметів і матеріалів. Контрольний вміст речовини у ґрунті – вміст речовини у ґрунті за результатами інструментально-лабораторного контролю у контрольній пробі (визначається у разі розрахунку шкоди за забруднення земель). У цій Методиці терміни «Відходи» та «Небезпечні відходи» вживаються у значеннях, наведеному у Законі України «Про відходи». Норма відсутня	2. У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні Засмічення земель - наявність на території земельних ділянок відходів, сторонніх предметів, речовин, матеріалів. Контрольний вміст речовини у ґрунті – вміст речовини у ґрунті за результатами інструментально-лабораторного контролю у контрольній пробі або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель. «У цій Методиці термін «Відходи», «Небезпечні відходи» вживаються у значенні, наведеному Законі України «Про управління відходами». Термін «Нафта» вживається у значенні, наведеному у Законі України «Про нафту і газ». Термін «Нафтопродукти» вживається у значенні, наведеному у ДСТУ 3437-96 «Нафтопродукти. Терміни та визначення», затвердженому наказом Держстандарту від 17 жовтня 1996 року № 428.
3.1. Землі вважаються забрудненими, якщо в їх складі виявлені негативні кількісні або якісні зміни, що сталися в результаті господарської діяльності чи впливу інших чинників. При цьому зміни можуть бути зумовлені не тільки появою в зоні аерації нових шкочинних речовин, яких раніше не було, а і збільшенням вмісту речовин, що перевищує їх гранично допустиму концентрацію, які характерні для складу незабрудненого ґрунту або у порівнянні з даними агрохімічного паспорта (для земель сільськогосподарського призначення).	3.1. Землі вважаються забрудненими, якщо в їх складі виявлені негативні кількісні або якісні зміни, що сталися в результаті господарської діяльності чи впливу інших чинників. При цьому зміни можуть бути зумовлені не тільки появою в зоні аерації нових шкочинних речовин, яких раніше не було, а і збільшенням вмісту речовин, що перевищує їх гранично допустиму концентрацію, які характерні для складу незабрудненого ґрунту або у порівнянні з даними контрольної проби або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель.

3.2. Землі вважаються засміченими, якщо на відкритому ґрунті наявні сторонні предмети і матеріали, сміття без відповідних дозволів, що призвело або може призвести до забруднення навколишнього природного середовища.	3.2. Землі вважаються засміченими, якщо на відкритому ґрунті наявні відходи, сторонні предмети, речовини чи матеріали з порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, що перешкоджає використанню земельної ділянки за цільовим призначенням.
3.3. Факти забруднення (засмічення) земель встановлюються уповноваженими особами, які здійснюють державний контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства шляхом оформлення актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення та засмічення земель.	3.3. Факти забруднення (засмічення) земель встановлюються уповноваженими особами, які здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства шляхом оформлення актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення та засмічення земель, або в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.
Норма відсутня	3.8. Відшкодування шкоди за засмічення земель не звільняє порушника від необхідності здійснення заходів з ліквідації (очищення) засмічення у найкоротший строк.
4.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення земель, протягом шести місяців з дня виявлення порушення.	4.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення, матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення.
4.7. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала забруднення, видає територіальний орган Держгеокадастру за місцем розташування земельної ділянки через центри надання адміністративних послуг.	4.7. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала забруднення, отримується в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру або через центр надання

	адміністративних послуг (у разі отримання витягу в паперовій формі).
5.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт засмічення земель, протягом шести місяців з дня виявлення порушення.	5.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення, матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або інших матеріалів, що підтверджують факт засмічення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення.
5.3. Віднесення відходів, що спричинили засмічення земельної ділянки, до категорії небезпечних (токсичних) відходів здійснюється у відповідності до чинних нормативних документів у сфері поводження з відходами, затверджених у встановленому порядку, переліків небезпечних (токсичних) відходів тощо.	5.3. Віднесення відходів, що спричинили засмічення земельної ділянки, до небезпечних відходів здійснюється у відповідності до нормативно-правових актів у сфері управління відходами, затверджених у встановленому порядку, переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними, документів, за якими класифіковано відходи відповідно до Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102.
5.5. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала засмічення, видає територіальний орган Держгеокадастру за місцем розташування земельної ділянки через центри надання адміністративних послуг.	5.5. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала засмічення, отримується в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру або через центр надання адміністративних послуг (у разі отримання витягу в паперовій формі).
5.6.1. пункту 5.6 Для земель, що засмічені багатотонажними (> 10000 т) відходами гірничодобувної промисловості, коефіцієнт засмічення земельної ділянки (К _{зз}) приймається рівним 1,0.	5.6.1. пункту 5.6 Для земель, що засмічені багатотонажними (> 10000 т) відходами видобувної промисловості , коефіцієнт засмічення земельної ділянки (К _{зз}) приймається рівним 1,0.

Додаток 1
до Методики визначення розмірів
шкоди, зумовленої забрудненням
і засміченням земельних ресурсів
через порушення природоохоронного
законодавства

КОЕФІЦІЄНТИ
небезпечності забруднюючих речовин (Кн)

Група небезпечності	Ступінь небезпеки	Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності*		Кн
I	Надзвичайно небезпечні (ГДК/ОДК < 0,2 мг/кг)	Бенз-а-пірен Кадмій** Миш'як Нафта Нафтопродукти*** Ртуть	Селен Свинець Стирол Фенол Фтор Цинк	4,0
II	Дуже небезпечні (ГДК/ОДК 0,2-0,5 мг/кг)	Бензол Бор Кобальт Ксилоли Мідь Молібден	Нікель Сірководень Сурма Толуол Хром	3,0

Додаток 1
до Методики визначення розмірів
шкоди, зумовленої забрудненням
і засміченням земельних ресурсів
через порушення природоохоронного
законодавства (пункт 4.5 глави 4)

КОЕФІЦІЄНТИ
небезпечності забруднюючих речовин (Кн)

Група небезпечності	Ступінь небезпеки	Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності*		Кн
I	Надзвичайно небезпечні	Бенз(а)пірен Кадмій** Миш'як Ртуть Селен Свинець	Стирол Фенол Фтор Цинк	4,0
II	Дуже небезпечні	Бензол Бор Кобальт Ксилоли Мідь Молібден	Нікель Сірководень Сурма Толуол Хром	3,0
III	Помірно небезпечні	Аніонні поверхнево-	Стронцій Сульфати Формальдегід	2,5

III	Помірно небезпечні (ГДК/ОДК > 0,5 мг/кг)	Аніонні поверхневоактивні речовини (АПАР) Ацетальдегід Барій Ванадій Вольфрам Марганець Нітрати	Стронцій Сульфати Формальдегід	2,5			активні речовини (АПАР) Нафта Нафтопродукти Ацетальдегід Барій Ванадій Вольфрам Марганець Нітрати		
IV	Інші (рівні ГДК/ОДК не встановлені)	Амоній Хлориди		1,5	IV	Інші	Амоній Хлориди		1,5
* Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності, не є вичерпним. Якщо забруднююча речовина відсутня у переліку, групу її небезпечності визначають за величиною ГДК або ОДК. ** Більшість назв забруднюючих речовин (показників вимірювань) подані за назвами хімічних елементів. *** Терміни нафта і нафтопродукти подані згідно з ДСТУ 3437-96 "Нафтопродукти. Терміни та визначення".					* Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності, не є вичерпним. Якщо забруднююча речовина відсутня у переліку, групу її небезпечності визначають за величиною ГДК або ОДК: I група небезпечності (ГДК/ОДК менше 0,2 мг/кг), II група небезпечності (ГДК/ОДК від 0,2 мг/кг до 0,5 мг/кг), III група небезпечності (ГДК/ОДК більше 0,5 мг/кг), IV група небезпечності (при відсутності ГДК/ОДК). ** Більшість назв забруднюючих речовин (показників вимірювань) подані за назвами хімічних елементів.				
Додаток 6 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного					Додаток 6 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного				

законодавства (пункт 4.12 глави 4)					законодавства (пункт 4.12 глави 4)				
ФОРМА розрахунку розміру шкоди від забруднення земель					ФОРМА розрахунку розміру шкоди від забруднення земель				
№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)	№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	Пд	За актом про забруднення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань		1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	Пд	За актом перевірки, актом відбору проб ґрунтів, протоколом вимірювань показників складу та властивостей ґрунтів та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт забруднення земель	
2	Глибина просочування забруднюючої речовини, м	Гп			2	Глибина просочування забруднюючої речовини, м	Гп		
					3	Забруднююча речовина	-		

3	Забруднююча речовина	-			4	Маса забруднюючої речовини, т	Взр		
4	Маса забруднюючої речовини, т	Взр			5	в залишилось тому на поверхні числі	-		
5	в залишилось тому на поверхні числі	-			6	проникло в землю	-		
6	проникло в землю	-			7	Відносна густина забруднюючої речовини, т/куб. м	Щзр	Додаток 4	
7	Відносна густина забруднюючої речовини, т/куб. м	Щзр	Додаток 4		8	Об'єм забруднюючої речовини, куб. м	Озр	Формула (3) або інші матеріали, що підтверджують факт забруднення земель	
8	Об'єм забруднюючої речовини, куб. м	Озр	За актом про забруднення земель або формула (3)		9	в залишилось тому на поверхні числі	-		
9	в залишилось тому на поверхні числі	-			10	проникло в землю	-		
10	проникло в землю	-			11	Вміст (масова частка) забруднюючої речовини за результатами інструментально-	Сзр	За протоколом вимірювань	
11	Вміст (масова частка) забруднюючої	Сзр	За протоколом вимірювань						

	речовини за результатами інструментально-лабораторного контролю, мг/кг					лабораторного контролю, мг/кг			
12	Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг	Сгдж(одж)				12	Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг	Сгдж(одж)	
13	Контрольний вміст речовини, мг/кг	Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель			13	Контрольний вміст речовини, мг/кг	Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель
14	Коефіцієнт рівня забруднення	Кр	Додаток 11			14	Коефіцієнт рівня забруднення	Кр	Додаток 11
15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування забруднюючої речовини	Кгп	Додаток 12			15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування забруднюючої речовини	Кгп	Додаток 12
						16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта	Тзш	Постійна величина 0,2

16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта забрудненості землі, м	Тзш	Постійна величина	0,2		забрудненості землі, м			
17	Індекс поправки до витрат	Іп	Додаток 3			Індекс поправки до витрат	Іп	Додаток 3	
18	Питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення	А	Постійна величина	0,5		Питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення	А	Постійна величина	0,5
19	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Гоз	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки			Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Гоз	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	
20	Коефіцієнт забруднення земельної ділянки	Кз	Формула (2) або формула (4)			Коефіцієнт забруднення земельної ділянки	Кз	Формула (2) або формула (4)	
21	Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини	Кн	Додаток 1			Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини	Кн	Додаток 1	
22	Коефіцієнт еколого-	Кег	Додаток 2			Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	Кег	Додаток 2	

	господарського значення земель				23	Розмір шкоди, грн	Рш	Формула (1)	
23	Розмір шкоди, грн	Рш	Формула (1)						
Додаток 7 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства (пункт 4.12 глави 4)					Додаток 7 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства (пункт 4.12 глави 4)				
ПРИКЛАД розрахунку розміру шкоди від забруднення мазутом земель транспорту					ПРИКЛАД розрахунку розміру шкоди від забруднення мазутом земель транспорту				
№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)	№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	П _д	За актом про забруднення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань	1000	1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	П _д	За актом перевірки, актом відбору проб ґрунтів, протоколом вимірювань показників складу та	1000

[illegible]

9	в тому числі	залишилось на поверхні	-		50	8	Об'єм забруднюючої речовини, куб. м	Озр	Формула (3) або інші матеріали, що підтверджують факт забруднення земель	50
10		проникло в землю	-		-	9	в тому числі	залишилось на поверхні	-	50
11		Вміст (масова частка) забруднюючої речовини за результатами інструментально-лабораторного контролю, мг/кг	Сзр	За протоколом вимірювань	-	10		проникло в землю	-	-
12		Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг	Сгдк(одк)		-	11		Вміст (масова частка) забруднюючої речовини за результатами інструментально-лабораторного контролю, мг/кг	Сзр	За протоколом вимірювань
13		Контрольний вміст речовини, мг/кг	Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель	-	12		Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг	Сгдк(одк)	-

14	Коефіцієнт рівня забруднення	Кр	Додаток 11	-	13	Контрольний вміст речовини, мг/кг	Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель	-
15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування забруднюючої речовини	Кгп	Додаток 12	-	14	Коефіцієнт рівня забруднення	Кр	Додаток 11	-
16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта забрудненості землі, м	Тзш	Постійна величина	0,2	15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування забруднюючої речовини	Кгп	Додаток 12	-
17	Індекс поправки до витрат	Іп	Додаток 3	0,1	16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта забрудненості землі, м	Тзш	Постійна величина	0,2
18	Питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення	А	Постійна величина	0,5	17	Індекс поправки до витрат	Іп	Додаток 3	0,1
19	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Гоз	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	1,83	18	Питомі витрати на ліквідацію	А	Постійна величина	0,5

20	Коефіцієнт забруднення земельної ділянки	Кз	Формула (2)	2,5		наслідків забруднення			
21	Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини	Кн	Додаток 1	4	19	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Гоз	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	1,83
22	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	Кег	Додаток 2	1	20	Коефіцієнт забруднення земельної ділянки	Кз	Формула (2)	2,5
23	Розмір шкоди, грн	Рш	Формула (1)	9150	21	Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини	Кн	Додаток 1	4
					22	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	Кег	Додаток 2	1
					23	Розмір шкоди, грн	Рш	Формула (1)	9150
Додаток 8 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів					Додаток 8 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів				

через порушення природоохоронного
законодавства
(пункт 4.12 глави 4)

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ
розміру шкоди від забруднення земель хлоридами
(ділянка особливо цінних земель)

№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5
1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	Пд	За актом про забруднення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань	200
2	Глибина просочування забруднюючої речовини, м	Гп		0,2

через порушення природоохоронного
законодавства
(пункт 4.12 глави 4)

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ
розміру шкоди від забруднення земель хлоридами
(ділянка особливо цінних земель)

№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5
1	Площа забрудненої ділянки, кв. м	Пд	За актом перевірки, актом відбору проб грунтів, протоколом вимірювань показників складу та властивостей грунтів та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт забруднення земель	200
2	Глибина просочування	Гп		0,2

3	Забруднююча речовина		-		Хлориди		забруднюючої речовини, м			
4	Маса забруднюючої речовини, т		Взр		-		3	Забруднююча речовина	-	Хлориди
5	в тому числі	залишилось на поверхні	-		-		4	Маса забруднюючої речовини, т	Взр	-
6		проникло в землю	-		-		5	в тому числі	залишилось на поверхні	-
7	Відносна густина забруднюючої речовини, т/куб. м		Щзр	Додаток 4	-		6	проникло в землю	-	-
8	Об'єм забруднюючої речовини, куб. м		Озр	За актом про забруднення земель або формула (3)	-		7	Відносна густина забруднюючої речовини, т/куб. м	Щзр	Додаток 4
9	в тому числі	залишилось на поверхні	-		-		8	Об'єм забруднюючої речовини, куб. м	Озр	Формула (3) або інші матеріали, що підтверджують факт забруднення земель
10		проникло в землю	-		-		9	залишилось на поверхні	-	-

11	Вміст (масова частка) забруднюючої речовини за результатами інструментально-лабораторного контролю, мг/кг	Сзр	За протоколом вимірювань	890	10	в тому числі	проникло в землю	-		-
12	Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг	Сгдк(одк)		-	11	Вміст (масова частка) забруднюючої речовини за результатами інструментально-лабораторного контролю, мг/кг		Сзр	За протоколом вимірювань	890
13	Контрольний вміст речовини, мг/кг	Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель	37	12	Гранично допустима (орієнтовно допустима) концентрація речовини, мг/кг		Сгдк(одк)		-
14	Коефіцієнт рівня забруднення	Кр	Додаток 11	3	13	Контрольний вміст речовини, мг/кг		Ск	За протоколом вимірювань або даними моніторингу або даними агрохімічної паспортизації земель	37
15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування	Кгп	Додаток 12	1	14	Коефіцієнт рівня забруднення		Кр	Додаток 11	3

	забруднюючої речовини				15	Поправний коефіцієнт на глибину просочування забруднюючої речовини	К _{гп}	Додаток 12	1
16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта забрудненості землі, м	Т _{зш}	Постійна величина	0,2	16	Розмірна одиниця для розрахунку коефіцієнта забрудненості землі, м	Т _{зш}	Постійна величина	0,2
17	Індекс поправки до витрат	І _п	Додаток 3	-	17	Індекс поправки до витрат	І _п	Додаток 3	-
18	Питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення	А	Постійна величина	0,5	18	Питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення	А	Постійна величина	0,5
19	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Г _{оз}	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	1,23	19	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв. м	Г _{оз}	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	1,23
20	Коефіцієнт забруднення земельної ділянки	К _з	Формула (4)	3	20	Коефіцієнт забруднення	К _з	Формула (4)	3
21	Коефіцієнт небезпечності	К _н	Додаток 1	1,5					

	забруднюючої речовини					земельної ділянки			
22	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	$K_{ег}$	Додаток 2	3,5	21	Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини	K_n	Додаток 1	1,5
23	Розмір шкоди, грн	$P_{ш}$	Формула (1)	1938	22	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	$K_{ег}$	Додаток 2	3,5
					23	Розмір шкоди, грн	$P_{ш}$	Формула (1)	1938
Додаток 9 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства					Додаток 9 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства				
ФОРМА РОЗРАХУНКУ розміру шкоди від засмічення земель					ФОРМА РОЗРАХУНКУ розміру шкоди від засмічення земель				
№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)	№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5					

1	Площа засміченої ділянки, кв.м	$P_{дз}$	За актом про засмічення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань	
2	Об'єм відходів, куб.м	O_v		
3	Питомі витрати на ліквідацію наслідків засмічення	A	Постійна величина	0,5
4	Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 10, а небезпечними (токсичними) відходами - 300	B	Перемінна величина	
5	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки	$\Gamma_{оз}$	За витягом з технічної документації з нормативної	

1	2	3	4	5
1	Площа засміченої ділянки, кв.м	$P_{дз}$	За актом перевірки та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт засмічення земель	
2	Об'єм відходів, куб.м	O_v		
3	Питомі витрати на ліквідацію наслідків засмічення	A	Постійна величина	0,5
4	Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15 , а небезпечними відходами - 300	B	Перемінна величина	

	(проіндексована), грн/кв.м		грошової оцінки земельної ділянки		5	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв.м	$\Gamma_{\text{н}}$	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	
6	Коефіцієнт засмічення земельної ділянки	$K_{\text{з}}$	Додаток 5		6	Коефіцієнт засмічення земельної ділянки	$K_{\text{з}}$	Додаток 5	
{Пункт 7 виключено на підставі Наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів № 241 від 04.11.2020}					{Пункт 7 виключено на підставі Наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів № 241 від 04.11.2020}				
7	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	$K_{\text{ег}}$	Додаток 2		7	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	$K_{\text{ег}}$	Додаток 2	
8	Розмір шкоди, грн	$P_{\text{ш}}$	Формула (6)		8	Розмір шкоди, грн	$P_{\text{ш}}$	Формула (6)	
Додаток 10 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства					Додаток 10 до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства				
ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ розміру шкоди від засмічення земель									

№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5
1	Площа засміченої ділянки, кв.м	П _д	За актом про засмічення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань	450
2	Об'єм відходів, куб.м	О _в		340
3	Питомі витрати на ліквідацію наслідків засмічення	А	Постійна величина	0,5

ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ розміру шкоди від засмічення земель				
№ з/п	Показники	Позначення показника	Джерела одержання або розрахунок показника	Значення показника (коефіцієнта)
1	2	3	4	5
1	Площа засміченої ділянки, кв.м	П _д	За актом перевірки та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт засмічення земель	450
2	Об'єм відходів, куб.м	О _в		340
3	Питомі витрати на ліквідацію наслідків засмічення	А	Постійна величина	0,5

4	Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 15, а небезпечними (токсичними) відходами - 300	Б	Перемінна величина	15	4	Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15 , а небезпечними відходами - 300	Б	Перемінна величина	15
5	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв.м	Г _н	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	0,145	5	Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (проіндексована), грн/кв.м	Г _н	За витягом з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки	0,145
6	Коефіцієнт засмічення земельної ділянки	К _з	Додаток 5	4	6	Коефіцієнт засмічення земельної ділянки	К _з	Додаток 5	4
7	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	К _{ер}	Додаток 2	1	7	Коефіцієнт еколого-господарського значення земель	К _{ер}	Додаток 2	1

8	Розмір шкоди, грн	$P_{\text{ш}}$	Формула (6)	1957,50	8	Розмір шкоди, грн	$P_{\text{ш}}$	Формула (6)	1957,50
---	-------------------	----------------	-------------	---------	---	-------------------	----------------	-------------	---------

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Ігор ЗУБОВИЧ

«___» _____ 2025 року

**Аналіз регуляторного впливу
до проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів
України "Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди,
зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через
порушення природоохоронного законодавства"**

I. Визначення проблеми

Відповідно до частини першої та третьої статті 1 Земельного кодексу України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Відповідно до статті 211 Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства зокрема, за псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про охорону земель» шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства України про охорону земель, підлягає відшкодуванню в повному обсязі.

Відповідно до абзацу третього пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» міністерства, інші органи виконавчої влади повинні забезпечувати постійний перегляд виданих нормативно-правових актів з метою приведення їх у відповідність з Конституцією та законами України, іншими актами законодавства, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколами до неї, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції та правом Європейського Союзу (acquis ЕС), а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Під час практичного застосування Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27.10.1997 № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.05.1998 за № 285/2725 (надалі – Методика), виникла необхідність у приведенні її положень у відповідність до вимог Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про державний земельний кадастр», «Про управління відходами», «Про оцінку земель», постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» та постанови Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 753 «Про внесення

рмативної грошової оцінки земельних ділянок», а також

врегулювання ряду питань, зокрема щодо застосування Методики при визначенні розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, які виявлені в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.

Пунктом 1.1. глави 1 Методики визначено, що методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства розроблена відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи» та інших нормативно-правових актів.

09.07.2023 набрав чинності Закон України «Про управління відходами», який визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Відповідно до пункту 2 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про управління відходами», з дня набрання ним чинності, Закон України «Про відходи» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 36-37, ст. 242 із наступними змінами) втратив свою чинність.

У зв'язку з чим, виникла неузгодженість деяких термінів та положень Методики відповідно до Закону України «Про управління відходами».

06.07.2022 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок» від 01.07.2022 № 753, яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Зазначена реалізована цифрова трансформація в Методиці не врахована.

Відповідно до п'ятнадцятої частини статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) посадові особи органів державного нагляду (контролю) зобов'язані використовувати виключно уніфіковані форми актів.

Абзацом першим частини шостої статті 7 вказаного Закону визначено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

При цьому в додатках до Методики використовуються назви документів, які не визначенні вказаним Законом.

Пунктом в) частини першої статті 164 Кодексу визначено, що охорона земель включає захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів.

Відповідно до статті 35 Закону України «Про охорону земель» власники і землекористувачі, в тому числі орендарі, земельних ділянок при здійсненні господарської діяльності зокрема, зобов'язані дотримуватися вимог земельного та природоохоронного законодавства України, проводити на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдають шкідливого впливу на стан земель та родючість ґрунтів та уживати заходів щодо запобігання негативному і екологонебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу.

Нормативи гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також перелік таких речовин, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325. Відповідно до затверджених нормативів - норматив (міліграмів на кілограм ґрунту з урахуванням фону (кларка)) гранично допустимої концентрації для нафти складає – 1000, гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах для земель, що надані під об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств) складає – 1000, а для інших земель гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах становить 500. У зв'язку з чим, виникла необхідність приведення положень Методики, які визначають небезпечність нафти та нафтопродуктів, у відповідність до зазначеної постанови.

Згідно з пунктами «а» та «б» частини першої статті 91 Кодексу власники земельних ділянок зобов'язані забезпечувати використання їх за цільовим призначенням та дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, а пунктами «а» та «б» частини першої статті 96 цього Кодексу визначено, що землекористувачі зобов'язані забезпечувати використання землі за цільовим призначенням та за свій рахунок приводити її у попередній стан у разі незаконної зміни її рельєфу, за винятком випадків незаконної зміни рельєфу не власником такої земельної ділянки, дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля.

Частиною п'ятою статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Відповідно до пункту «г» частини першої статті 20² Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Пунктом «е» статті 41 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є економічним заходом забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Протягом 2019-2023 років за фактами порушення законодавства про використання та охорону земель, виявлених під час здійснення державного нагляду (контролю) відповідно до Методики розраховано та пред'явлено в установленому порядку:

- у 2019 році: 593 претензій на загальну суму 1157424,27 тис. грн;
- у 2020 році: 609 претензій на загальну суму 403783,528 тис. грн;
- у 2021 році: 668 претензій на загальну суму 1797647,824 тис. грн;
- у 2022 році: 155 претензій на загальну суму 77207,499 тис. грн;
- у 2023 році: 147 претензій на загальну суму 32752,033 тис. грн.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (зі змінами), відповідно до пункту 1 якої припинено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку з чим, кількісні показники пред'явлених претензій у 2022 та 2023 році мали низькі показники.

Згідно з пунктом 7 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України 30 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності надходять до спеціального фонду Державного бюджету України.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 691 Бюджетного кодексу України 70 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності, в тому числі: до бюджетів місцевого самоврядування (крім бюджетів міст Києва та Севастополя) - 50 відсотків, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим - 20 відсотків, бюджетів міст Києва та Севастополя - 70 відсотків.

Відповідно до частин п'ятої, шостої статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» розподіл коштів, що надходять до державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі

наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісорозведення на землях державної та комунальної форми власності, здійснення лісовпорядкування, викупу земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки.

З огляду на зазначене, з метою вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, приведення положень Методики у відповідність із законодавством, та усунення недоліків, які були виявлені під час її практичного застосування розроблено проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» (далі – проєкт наказу), яким передбачаються зміни до: пунктів 1.1, 1.2 та 1.3 глави 1; термінів визначених у главі 2; абзацу сімнадцятого глави 2; главу 2 доповнено новими абзацами; пунктів 3.1., 3.2., 3.3. глави 3; пунктів 4.1., 4.7. глави 4; пунктів 5.1., 5.3., 5.5., підпункту 5.6.1. пункту 5.6. глави 5; додатків 6, 7, 8, 9, 10 Методики; главу 3 доповнено новим пунктом; додаток 1 викладено в новій редакції та внесено редакційні правки.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	

Дана проблема не може бути розв'язана за допомогою чинних регуляторних актів, оскільки такі регуляторні акти не в повній мірі відповідають вимогам законодавства України, тому проблема потребує вирішення шляхом державного регулювання.

Зазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки здійснення заходів державного нагляду (контролю) відбувається відповідно до вимог встановлених законодавством.

У сучасному законодавстві відсутні регуляторні акти, які б вирішували зазначену проблему.

Позиція щодо відмови від врегулювання цієї проблеми не сприятиме удосконаленню системи державного регулювання в частині здійснення заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, а тому є неприйнятною.

Єдиним способом вирішення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, є прийняття запропонованого регуляторного акта, що дозволить привести нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання,

відтворення і охорони природних ресурсів у відповідність до законодавства України.

Дія проєкту наказу є обов'язковою та поширюється на фізичних осіб, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання.

II. Цілі державного регулювання

Державне регулювання спрямоване на досягнення таких цілей:

приведення нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища у відповідність до законодавства та реалій сучасності;

вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;

забезпечення реалізації заходів з охорони земель, забезпечення їх раціонального використання та захисту від шкідливого антропогенного впливу;

запобігання порушенням природоохоронного законодавства;

стабільне наповнення державного бюджету;

зменшення ризику корупційних зловживань.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Під час підготовки проєкту наказу було опрацьовано два альтернативні способи досягнення вищезазначених цілей

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Не забезпечує досягнення цілі. Положення Методики не відповідатимуть вимогам законодавства України. Існуюча ситуація залишиться без змін, що сприятиме вчиненню порушень у сфері використання та охорони земель, не забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також наповненню державного бюджету.
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Забезпечує прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Зменшить кількість правопорушень у сфері використання та охорони земель. Усуває підґрунтя для корупційних зловживань. Сприяє забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу.

	Повністю відповідає потребам у вирішенні проблеми.
--	--

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 1 Прийняття проєкту акта	Приведення положень Методики у відповідність до вимог законодавства України. Вдосконалення механізму визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Збільшення надходжень до державного бюджету за рахунок прозорого та неупередженого нарахування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні, оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Покращення стану довкілля, зокрема стану земель. Забезпечення екологічної безпеки та створення сприятливого середовища для життєдіяльності людини. Попередження забруднення та засмічення земельних ресурсів.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання*

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію	5230	2241	-	-	7471*

регулювання, одиниць					
----------------------	--	--	--	--	--

Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	70 %	30 %	-	-	100 %
--	------	------	---	---	-------

*Звітні дані Держекоінспекції: кількість проведених перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель. Співвідношення орієнтовне, оскільки за матеріалами звітності відокремити суб'єктів неможливо.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проєкту акта	1. Прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 2. Зменшення ризику корупційних зловживань.	Відсутні

Витрати суб'єктів господарювання великого і середнього бізнесу

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проєкту акта	Усувається різне трактування та визначається єдиний підхід до визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Знижується ризик корупційних зловживань.	Відсутні

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проєкту акта	782,068 тис. грн.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей, де:

4 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде);

3 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть);

2 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні проблеми залишаються невирішеними);

1 - цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	1	Дана альтернатива оцінена відповідним балом у зв'язку з тим, що у випадку залишення чинного законодавства без змін, це призведе до збільшення порушень вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель через невідповідність положень проєкта акта до чинних нормативних актів. Тому цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	4	Дана альтернатива оцінена відповідним балом у зв'язку з тим, що прийняття проєкту наказу надасть можливість запобігати порушенням вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель. Тому цілі прийняття регуляторного акта можуть бути досягнуті повною мірою (проблема існувати більше не буде).

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Немає	Немає	Положення Методики потребують приведення у відповідність до вимог законодавства України. Механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства потребує вдосконалення. Існує ризик корупційних зловживань та ймовірність ризику нестабільного наповнення державного бюджету.
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Забезпечення стабільного наповнення державного бюджету	Додаткових фінансових витрат не передбачається.	У разі прийняття акта: для держави –передбачається стабільне наповнення державного бюджету. Для громадян витрати не передбачаються. Для суб'єктів господарювання витрати передбачаються у разі порушення вимог законодавства у сфері використання та охорони земель. Організаційне, матеріально - технічне забезпечення діяльності пов'язаної з визначенням та пред'явленням шкоди здійснюватиметься Державною екологічною інспекцією України та її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в межах відповідного бюджетного фінансування

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Збереження діючого способу врегулювання	Причиною відмови від даної альтернативи є те, що вона не сприятиме вирішенню проблеми, поглибить її	відсутні
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Оптимальне рішення, що дасть змогу привести нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього середовища у відповідність до законодавства України та дозволить досягти цілей державного регулювання	відсутні

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Прийняття наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» дасть можливість привести положення Методики у відповідність до вимог законодавства України, вдосконалити механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, та буде сприяти покращенню стану земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також забезпеченню прав громадян України на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантованих Конституцією України, а також стабільному наповненню державного бюджету.

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно здійснити такі організаційні заходи щодо забезпечення інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом оприлюднення його в мережі Інтернет - на офіційних веб-сайтах Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державної екологічної інспекції України.

Реалізація регуляторного акту не потребує додаткових фінансових витрат з державного та місцевих бюджетів. Фінансування додаткових повноважень органів влади буде здійснюватись в межах коштів бюджету відповідних розпорядників коштів на відповідний рік. Вплив зовнішніх факторів відсутній.

Механізм процедури здійснення державного нагляду (контролю) за суб'єктами господарювання в частині дотримання ними вимог природоохоронного законодавства залишається незмінним і здійснюється відповідно до законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель» та Земельного кодексу України.

Ступінь ефективності обраних принципів і способів досягнення мети державного регулювання оцінюється як високий, з прийняттям проекту наказу буде забезпечено належний рівень охорони навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, екологічна безпека життєдіяльності людини і природних екосистем.

Механізмом, який забезпечить розв'язання проблематики, є прийняття проекту наказу.

Заходи, які повинні зробити органи влади для впровадження цього регуляторного акту - погодити зазначений проект наказу.

Державна екологічна інспекція України та її територіальні і міжрегіональні територіальні органи забезпечать належне інформування суб'єктів господарювання з проведенням відповідних консультацій та роз'яснювальної роботи.

Суб'єктам господарювання необхідно ознайомитися з актом та дотримуватися положень законодавства.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта органів державної влади не потрібно додаткових витрат з державного та місцевих бюджетів.

Оцінка можливості впровадження акта та виконання вимог акта суб'єктами господарювання висока.

Реалізація запропонованого акта не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

Досягненням визначених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта удосконалисть механізм визначення розмірів шкоди, заподіяної державі внаслідок порушення законодавства про використання та охорону земель.

БЮДЖЕТНІ ВИТРАТИ на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Визначення розмірів шкоди через забруднення земель нафтопродуктами

Розрахунок здійснювали на прикладі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 5 000 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст = 50,0 мг/кг; Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру -2,17 грн/м² ;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5;

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 1,0;

Середня концентрація забруднювача в орному шарі ґрунту складає 7823 мг/кг.

Розрахунок згідно чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$C_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_p = 4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $R_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*4,0*1,0=86\ 800$ грн	$C_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_p = 4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $R_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*2,5*1,0=54\ 250$ грн

Результати розрахунків показують, що розмір шкоди встановленої через забруднення земель нафтопродуктами, після внесення відповідних змін до Методики, буде складати на 37,5 % менше в порівнянні з чинною методикою становить.

Визначення розмірів шкоди при забрудненні ґрунту нафтою

Перевірку запропонованого підходу здійснювали на прикладі аварійного викиду на Придніпровському магістральному нафтопроводі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 200 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст = 70,0 мг/кг;

Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру - 2,17 грн/м² ;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5;

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 3,5;

Середня концентрація забруднювача у орному шарі ґрунту складає 40 000 мг/кг.

Розрахунок згідно з чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$C_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_p=4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0=4,0$ $R_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*4,0*3,5=12\ 152$ грн	$C_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_p=4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0=4,0$ $R_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*2,5*3,5=7\ 595$ грн

Результати розрахунків показують, що розмір шкоди встановленої через забруднення земель нафтою, після внесення відповідних змін до Методики, буде складати на 37,5 % менше в порівнянні з чинною методикою.

За кількість суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва умовно прийнято кількість встановлених випадків забруднення суб'єктами господарювання земель нафтою та нафтопродуктами. На виконання доручення Держекоінспекції територіальні та міжрегіональні територіальні органи прозвітували, що у 2021 році встановлено 68 випадків забруднення суб'єктами господарювання земель нафтою та нафтопродуктами та розраховано шкоду на суму 1 251, 320 тис. грн.

У разі затвердження змін до Методики, сума розрахованої шкоди за забруднення земель суб'єктами господарювання нафтою та нафтопродуктами буде складати на 37,5 % нижче.

**В середньому на одного суб'єкта господарювання – 11,501 тис. грн.*

Порядковий номер	Витрати	За перший рік
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	відсутні
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	відсутні
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень	відсутні
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо), гривень	11,501 тис. грн*
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	відсутні
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), гривень	відсутні
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	відсутні
8	Інше (заповнення форми заяви, підготовка пакету документів), гривень:	відсутні
9	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), гривень	11,501 тис. грн*
10	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	68
11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	782,068 тис. грн

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Регуляторний акт запроваджується на необмежувальний строк.

Зміна строку дії регуляторного акта можлива в разі зміни міжнародно-правових актів чи законодавчих актів України на вимогах яких розроблено цей проєкт регуляторного акту.

Термін набрання чинності регуляторним актом - з дня його опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акта;
2. Розмір надходження до державних та місцевих бюджетів, пов'язаних із дією акта - не прогнозується;
3. Розмір коштів і часу, що витрачатимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з дією акта - низький;
4. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та фізичних осіб з основних положень акта - високий рівень (проєкт акта оприлюднено на офіційних веб-сайтах Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державної екологічної інспекції України).

Виходячи з цілей державного регулювання, для визначення результативності акта обрано такі показники:

кількість порушень вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель;

кількість претензій пред'явлених суб'єктам господарювання на відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;

сума пред'явленої шкоди;

сума відшкодованої шкоди.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися Державною екологічною інспекцією України.

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватися через 1 рік після набрання чинності цим актом шляхом аналізу статистичних даних.

Повторне відстеження планується здійснити через 2 роки після набрання чинності регуляторного акта, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення не врегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

Періодичне відстеження здійснюється раз на кожні три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються зі значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта проводитиметься шляхом аналізу звітності про результати державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Метод проведення відстеження результативності регуляторного акта - статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності регуляторного акта - статистичний.

Виконавець – Державна екологічна інспекція України.

**Т.в.о. Голови Державної екологічної
інспекції України**

Ігор ЗУБОВИЧ

«_____»_____2025 р.

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства»

Відповідно до статті 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Державна екологічна інспекція України повідомляє про оприлюднення проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» (далі – проєкт акта) з метою отримання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, проведення консультацій з громадськістю.

Метою проєкта акта є приведення у відповідність із законодавством Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України 27.10.1997 № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.05.1998 за № 285/2725, та вдосконалення механізму розрахунку розмірів відшкодування шкоди зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів.

Назва органу виконавчої влади, що розробив проєкт акта: Державна екологічна інспекція України.

Назва структурних підрозділів, що розробили проєкт акта, адреса та телефон:

відділ державного екологічного нагляду (контролю) у сферах запобігання утворенню та управління відходами, поводження з небезпечними хімічними речовинами та земельних ресурсів Департаменту державного екологічного нагляду (контролю) Державної екологічної інспекції України, адреса: м. Київ, Новопечерський пров. 3, корпус 2, тел. (044) 521-20-49, e-mail: vidhody@dei.gov.ua.

Спосіб оприлюднення проєкту акта: розміщення на офіційному вебсайті Держекоінспекції: www.dei.gov.ua, у рубриці «Регуляторна діяльність» (Оприлюднення проєктів регуляторних актів).

Зауваження та пропозиції надаються на адресу Держекоінспекції: Новопечерський пров. 3, корпус 2, м. Київ та на електронну адресу: info@dei.gov.ua.

Строк прийняття зауважень та пропозицій до проєкту акта від фізичних і юридичних осіб, їх об'єднань становить один місяць з дня оприлюднення.

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Ігор ЗУБОВИЧ

_____ 2025 р.